

II.

Kortlægningen og Beskrivelsen af Oldtidsminderne er i 1912, efter Afslutningen af Arbejdet i Sallingland, fortsat i Thisted Amt, hvor i alt 31 Sogne samt Del af to andre er blevet gennemgaaet. Arbejdet har været fordelt saaledes, at Vester Han Herred, Hillerslev og Hundborg Herreder er berejste af Museets Assistenten Th. Thomsen, Friis Johansen og H. Kjær, Hassing Herred af cand. phil. Aage Brusendorff. Alt, hvad der endnu findes bevaret af Oldtidsminder paa det undersøgte Omraade, er blevet kortlagt og beskrevet; Oplysninger er desuden, i saa stort Omfang som muligt, indhentet om sløjfede Mindesmærker og Fund af Oldsager. Det saaledes tilvejebragte Materiale kan skønnes i Betydning ikke at staa tilbage for det tilsvarende for Sallingland, hvorover en sammenfattende Udsigt gaves i den i Fjor afgivne Beretning for 1911. Tilsammen er der fundet og kortlagt ca. 2,540 arkæologiske Punkter, fordelte saaledes:

Vester Han Herred	218 i	5 Sogne.
Hillerslev	—	370 i 9 —
Hundborg	—	550 i 5 —
Hassing	—	1,400 i 14 —

Under disse Tal sammenfattes baade de endnu bevarede Mindesmærker, de nu helt eller væsentligt borttagne og for en lille Del ogsaa Stederne for Fund af særlig Betydning. Hovedmængden udgør Gravhøjene, hvis Fordeling over Eggen viser sig at være meget forskellig, idet enkelte Sogne er næsten helt blottede for Høje, medens andre har Oldtidsminder selv ude i Klitstrækningerne. En samlet Redegørelse for Arbejdets Gang og det vundne Udbytte skal blive givet, naar Undersøgelsen af Thy i kommende Aar bringes til Afslutning.

Udover at give Oplysninger af stedlig topografisk Art kan denne Undersøgelse tillige ventes at blive af Betydning for Forstaaelsen af et Hovedpunkt i vor forhistoriske Arkæologi: Landets tidlige Forbindelser over Havet.

III.

I den efterfølgende Oversigt over de i 1912 foretagne Udgravninger af Oldtidsminder indgaar nogle, der er foranledigede ved Jernbanearbejder i Henhold til den gældende Bestemmelse, at Oldtidsminder, som maa sløjfes for Baneanlægets Skyld, forud skal undersøges af Museet. Dette har i 1912 medført Eftersyn af og Undersøgelser ved Banelinierne Rønne—Allinge og Hjørring—Hørby. Meget imødekommende har fremdeles Statsbanerne stillet sig overfor Museets Ønsker ved en vidtløftig Gravplads, som man stødte paa ved Ryomgaard Station under Forberedelse af Plantningsarbejder langs Banelinien. Her maatte der foretages en større Undersøgelse, hvorved i Sommerens Løb efterhaanden flere af Museets Mænd medvirkede. Der fandtes forskelligt formede Grave fra de første Aarhundreder af vor Tidsregning, for en Del større og anseligere, end Tilfældet plejer at være, og frembydende flere arkæologisk vigtige Træk.

I øvrigt er Undersøgelserne som oftest fremkaldte ved Henvendelse fra Ejerne, ved Indsendelse af tilfældig gjorte Fund eller paa lignende Maade, kun i Undtagelsestilfælde foranlediget af Museet selv. Nogle er Fortsættelse af tidligere begyndte Gravninger: dette gælder flere af de store Jernalders Gravpladser, med Grave under flad Mark uden værnende Høj. Undersøgelsen af disse Pladser maa foretages af Hensyn til, at Gravene efterhaanden naas og ødelægges ved Markarbejde; men den anbefaler sig tillige ved det rige Udbytte af Oldsager, den bringer for Lyset. Af saadanne Gravpladser, undersøgte i 1912, er de vigtigste (foruden Ryomgaard): Lisbjerg, Hvilsager, Bangsbo, Kirkelund. Nogle af disse Steder maa Undersøgelsen genoptages i kommende Aar.

Som det af Fortegnelsen ses, er Arbejdet udført i alle Landets Egne, og det undersøgte fordeler sig over alle Afsnit af Oldtiden. En Affaldsdyng fra ældre Stenalder ved Nivaa gav vigtige lagtagelser: det var det første Lag af denne Art, som er udgravet ved Øresunds Kyst; dets Plads under dyrket Mark fjernet fra Kysten,